

דוד בבית שאול פרקים טז-כ

נושא	פרק	תכנים מרכזיים	נקודות והצעות להוראה
משיחת דוד	פרק טז	א-יג: משיחת דוד: הציווי למשיחת מלך חדש מבית "ישי בֵּית הַלְחָמִי"; עם בואו לבית לחם מסתיר הנביא את מטרת הגעתו בתואנה שבא לזבוח עגלת בקר לה', כמנהג המקובל בימים ההם; הנביא מזמין אל מעמד הזבח את זקני העיר, ועימם את ישי ובניו; כאשר רואה שמואל את אליאב סבר שהוא הראוי להימשח למלך ואומר: "אֶף נִגַּד ה' מְשִׁיחוֹ!" אולם הקב"ה מעמידו על טעותו, שהוא אינו ראוי למלוכה וכי "הָאָדָם יִרְאֶה לְעֵינָיו, וְה' יִרְאֶה לְלֵבָב!" אז מעביר ישי את כל בניו לפני שמואל אך הקב"ה אינו בוחר באיש מהם. משלא מצא שמואל את הבן הראוי בין כל בני ישי שאל אותו: "הֲתִמּוּ הַנְּעָרִים?" תשובת ישי - "עוֹד שָׁאֵר הֶקְטַן וְהִנֵּה רָעָה בְּצֹאן"; הוראת שמואל - שְׁלָחָה וְקָחָהּ, כִּי לֹא נֹסֵב עַד בָּאוּ פֹה!" הכתוב מתאר את הנער דוד בהופעתו - "אֲדָמוֹנִי, עִם יָפֶה עֵינָיו וְטוֹב רֵאיוֹ"; ציווי ה' - "קוּם מְשַׁחְהוּ, כִּי-זֶה הוּא!" ומעשה המשיחה המרומם את דוד - "וַיִּקַּח שְׁמוּאֵל אֶת-קָרְן הַשֶּׁמֶן וַיִּמְשַׁח אֹתוֹ בְּקֶרֶב אֶחָיו וַתִּצְלַח רוּחַ ה' אֶל דָּוִד מֵהַיּוֹם הַהוּא וּמִעַלָּה." יד-כג: דוד מנגן לפני שאול: שעה שנמשח דוד וצלחה עליו רוח ה', סרה רוח ה' משאול ובאה עליו "רוח רָעָה מֵאֵת ה'"; איתור הצעת עבדי שאול - למצוא "אִישׁ יָדַע מְנַגֵּן בַּכֶּנֶז וְהָיָה בְּהִיּוֹת עָלָיו רוּחַ אֱ-לֹהִים רָעָה וְנָגַן בְּיָדוֹ וְטוֹב לָהּ"; שאול שומע על תכונותיו של דוד בן ישי בית-הלחמי: "יָדַע	איך אלך? ושמע שאול והרגני תגובתו של שמואל לצו ה' מתמיהה מאד. ראשית, האמנם יש יסוד לכך ששאול יפגע בשמואל הנביא, אשר אהבו ומשחו למלוכה? שנית, האם הסכנה מבטלת את החובה וההכרח למלא את דבר ה'? ולבסוף, הלא דבר ה' מלווה את הנביא ומגן עליו, וכיון שהקב"ה ציווה על שמואל ללכת, הלא לא יוכל שאול לעמוד כנגדו?! מכורח שאלות אלו מבאר האברבנאל כי שמואל ביקש להימנע מההליכה ורק ביקש תואנה "...ולא רצה למשוח איש בימי שאול והיה בעינו רע ההליכה, התנצל ואמר: איך אלך..". והקב"ה שידע את אשר עם לבבו השיבו באותה המטבע..והייתה התשובה ממין השאלה לפייסו בדברים". וחז"ל למדים מענין זה שני דברים: הראשון - ש"אין סומכין על הנס", ומכיוון שעל פי מנהגו של עולם מי שמושח מלך חדש בחייו של מלך קיים מסתכן בנפשו כמורד, צריך להימנע מכך ולפעול בזירות (בבלי, קידושין לב:). השני - שגדול השלום בין הבריות ולכן "משנין מפני השלום" (יבמות ס"ה:), ואף על פי שדבר גמור היה להמליך את דוד ביקש שמואל לעשות זאת בכבוד, ולא לפעול בבת אחת ובגלוי כנגד שאול, והקב"ה נענה לו - להסתיר את המעשה בשלב הראשון. "אדם - יראה לעינים, וה' - יראה ללבב!" שמואל מתרשם מהכח ומהגבורה שמקרין אליאב, וטועה בזיהוי המלך. על כך אומר הקב"ה שהמבט הא-לוקי "יראה ללבב", אל התכונות המסותרות מראייתם של הבריות, והן התכונות הנדרשות למלך. לא נתפרש בכתוב מהן "תכונות הלבב" שהיו לדוד וחסרו לאליאב ואמנם יתכן שהן גלויות רק ל"בוחן לבבות" ודי לנו בעצם העקרון שלימד הקב"ה את שמואל. עם זאת, יש במפרשים התייחסויות לכך (ר' רש"י: "לפי שכעסן הוא, כמה שנאמר "ויחר אף אליאב בדוד") ואף אפשר כבר בפרקים שלפנינו לראות אלו תכונות-לב עולות מדמותו של דוד: מיזוג של תכונות חיצוניות ופנימיות, כאלו המתוארות בכתוב כמו - "אֲדָמוֹנִי עִם יָפֶה עֵינָיו", "אִישׁ תָּאֵר", "גִּבּוֹר חֵיל וְאִישׁ מְלָחְמָה", "יָדַע נָגַן", "נָבוֹן דָּבָר", ואלו העולות מן הכתוב כמו - עמידתו באמונה למען העם, העמידה בענווה לפני שאול על אף שכבר נמשח בעצמו, ומעל לכל - "ה' עִמּוֹ"! כח הניגון עומד בלב המעשה הראשון המתאר את דמותו של דוד. הוא מוזמן לבית שאול בשל תכונותו הידועה: "מִיִּטִּיב לְנָגֵן" (יז) "יָדַע נָגַן" (יח). פעמיים בפרק גם נזכר כלי הנגינה של דוד -"מְנַגֵּן בַּכֶּנֶז" (טו), "וְלָקַח דָּוִד אֶת הַכֶּנֶז" (כג). נגינתו ושירתו של דוד, "נָעִים זְמֵרוֹת יִשְׂרָאֵל", מופיעה רבות גם במזמורי התהלים: "עוֹרָה כְּבוֹדִי עוֹרָה הַנֶּבֶל וְכֶנֶז וְכֶנֶז אֶעֱרָה שָׁחַר" (פז, ט), "הָרִיעוּ לֹא-לֵה' יַעֲקֹב! שְׂאוּ זְמֶרָה וְתִנּוּ תָף,

נגן, וגבור חיל, ואיש מלחמה, וגבון דבר, ואיש תאר, וה' עמו" ושולח להביאו אצלו; דוד מוצא חן בעיני שאול ונהיה לו לנושא כלים; כל אימת ששרתה על שאול רוח רעה "ולקח דוד את הפנור ונגן בידו, "ורוח לשאול טוב לו, וסרה מעליו רוח הרעה".

א-יא: הערכות הכוחות בעמק האלה: הפלישתים עולים אל השלוחה הגובלת בינם ליישובי יהודה – "בין שוכה ובין עזקה". ישראל נאספים כנגדם אל מורדות ההרים מעל עמק האלה: "ופלשתים עמדים אל הקר מזה וישראל עמדים אל הקר מזה והגיא ביניהם"; הופעתו של גלית: גלית, לוחם פלישתי ענק ומאיים, יוצא אל העמק כשהוא חמוש מכף רגל ועד ראש באמצעי הגנה כבדים, ובכלי תקיפה קטלניים. הצעת ההתרסה של גלית: "למה תצאו לערף מלחמה? ברו לכם איש, וירד אלי! אם יוכל להלחם אתי והפני ויהיו לנו לעבדים!" התגובה בצד הישראלי: "וישמע שאול וכל ישראל את דברי הפלשתי האלה, ויסתו ויראו מאד" יז-כט: גלית היה מתייצב יום-יום בעמק האלה "לחרף את ישראל", בעוד דוד עסוק ברעיית צאן אביו בבית לחם. אחר שכבר עברו 40 יום, מבקש ישי מדוד להביא לאחיו קמח, לחם וגבינות. כאשר דוד מגיע למחנה הוא נחשף למעשי גלית, ולתמריץ המוצע למי שיעז להתייצב כנגדו: "והיה האיש אשר יכנו יעשרנו המלך עשר גדול ואת בתו יתן לו" **לא-נח: הקרב** - דוד עובר במחנה ומדבר עם הלוחמים:

קרב דוד וגלית

פנור נעים עם נבל!" (פא, ב). התנ"ך מצביע על הקשר שבין נגינה לרוח הקודש - "והיה כנגן המנגן ותהי עליו יד" (מל"ב ג טו). הנה, גם תחילת דרכו של שאול עצמו היתה במפגש עם "חבל נבאים ירדים מהבמה ולפניהם נבל ותף וחליל וכנור והמה מתנבאים והתנבית עמם..". וכתב הרמב"ם על כך "שאר הנבואה שורה לא מתוך עצבות ולא מתוך עצלות, אלא מתוך שמחה. לפיכך בני הנביאים, לפנייהם נבל ותוף וחליל וכינור..". (הל' יסודי התורה ג, ח). ובית המקדש הוא מקום של נגינה ושירת הלויים. חכמת הנגינה של דוד המתואר כ"ידע נגן" קשורה לצדדים של רוח, והיה ביכולתה לעורר השראה, שמחה וקבלת רוח ה' מצד שאול. אפשר להתעכב מעט בנושא נגינה של השראה. מן הסתם לחלק מתלמידי הכיתה ישנן ידיעות וכישורים רבים בתחום זה. אגב, מן הידוע במחקר, וככל הנראה גם העולה מן הפסוקים ("ונגן בידו") הוא, שהכינור בתנ"ך הוא כלי פריטה ביד, ולא אחד מכלי הקשת כמו הכינור של היום.

גלית איתור הפרטים המתארים את כוחו של גלית: גובה – שש אמות וזרת (הזרת היא חצי אמה. סה"כ כשלוש מטר ועשרים), אמצעי ההגנה – כובע, שריון, מצחה; כלי התקיפה – כידון, חנית; משקלים: שריון - חמשת אלפים שקלי נחושת (למעלה מ-60 ק"ג), להבת החנית – שש מאות שקלי כסף, ולפניו הולך נושא "צנה" - מגן. נוכל לשאול את התלמידים: מדוע חשוב לנביא לתאר את הפרטים הללו? משום שזהו הרקע לדברים שיבואו אחר כך. העוצמה הפיסית של גלית חריגה, נוראה, מאימת. הפלישתים משליכים עליו את יהבם. הוא עצמו בטוח שאין מי שיוכל להתמודד איתו. ואכן התגובה של ישראל למראהו - "ויסתו". ויראו מאד"

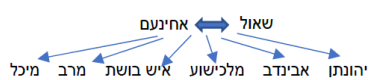

עמק האלה הוא עמק בשפלת יהודה מדרום לבית שמש ונקרא כך על שם עץ האלה הנפוץ מאד באיזור ובחורש הים-תיכוני. מצד מערב - הרכס הנמוך של תל עזקה, (אשר מעבר לו נמצאת ארץ פלשתים) מצד מזרח - מורדות הרי גוש עציון שבחבל יהודה. ביניהם – העמק.

הקלע דוד יוצא לקרב נגד גלית חמוש בחמישה חלוקי נחל, ובקלע – "וקלעו בידו". הקלע הוא כלי קדום ופשוט לידי אבן. למעשה זוהי רצועת עור. היורה מניח את האבן במרכז הרצועה, מקפל אותה, ומסובב אותה במהירות. כאשר המהירות בשיאה היורה משחרר צד אחד של הרצועה והאבן עפה במהירות. לאורך הדורות נוצרו כלים משוכללים יותר לידי אבנים, המבוססים על מתיחה ושחרור, כמו הרוגטקה. כיום, מערכת טילי ההגנה המתקדמת ביותר של מדינת ישראל נקראת "קלע דוד", על שם הכלי בו פעל דוד כנגד גלית. אפשר לציין הבדל פעוט ביניהם: העלות של טיל אחד במערכת היום הוא כמיליון דולר. חלוק נחל עולה פחות.. **ההטעה** דוד משתמש בתחבולה. מסתיר את האבנים בילקוט הרועים, ואילו את מקל הרועים הוא אוזח

		"מה יעשה לאיש אשר יפה את הפלשתי הלז... כי מי הפלשתי הערל הזה כי חרף מערכות אלהים חיים"? ודבריו עושים רושם – "וגדו לפני שאול, ויקהו". בהגיעו למלך מציע דוד: "עבדך ילך ונלחם עם הפלשתי הזה!" שאול מסרב – "לא תוכל... להלחם עמו כי נער אתה והוא איש מלחמה מנעריו"; דוד מגלה לשאול כי בעת היותו רועה קרה מעשה מופלא בו היכה ארי ודב כדי להגן על צאנו, "ה' אשר הצילני מיד הארי ומיד הדב הוא יצילני מיד הפלשתי הזה!"; שאול משתכנע: "לך וה' יהיה עמך!" שאול מוסר בידי דוד "קובע נחשת", שריון וחרב אך דוד לא היה מורגל בהם, "ויסרם דוד מעליו". תחת זאת נוטל דוד "חמשה חלקי אבנים מן הנחל. וישם אתם בכלי הרעים אשר לו". דוד מתקרב אל גלית ומתפתחים חילופי דברים ביניהם: גלית לועג לדוד ומבזה אותו, וכנגדו מצהיר דוד על מבטחו בה' – "אתה בא אלי בקרב ובחנית ובכידון ואנכי בא אליך בשם ה' צבאות אלהי מערכות ישראל אשר חרפת!" היום הזה יסגרר יהוה בידי והפיתך... וידעו כל הקהל הזה כי לא בקרב ובחנית יהושיע ה' כי לה' המלחמה!" גלית צועד אל עבר דוד, ודוד רץ לעומתו תוך כדי שהוא מניח אבן בקלע וזורק אותה לעברו, "ותטבע האבן במצחו ויפל על פניו ארצה. ויחזק דוד מן הפלשתי בקלע ובאבן". ברגע שראו הפלשתים "כי מת גבורם" פתחו במנוסה. בני ישראל רדפו אחריהם עד שערי עריהם, ובשובם שללו את אשר השאירו מאחריהם במחנות.
		א-ד: דוד ויהונתן: בעקבות המעשה של דוד כנגד גלית נקשרה נפש יהונתן בנפש דוד, וברית נכרתת ביניהם; דוד עובר אל בית שאול דרך קבע ומתמנה לשר וקצין "על אנשי

		בגלוי. ואכן, גלית "קונה" את ההטעיה. הוא רואה נער צעיר ניגש אליו מצויד בציד הרועים, בילקוט ובמקל. תגובתו של גלית מזלזלת כמובן, "הכלב אנכי כי אתה בא אלי במקלות?" דמותו של דוד כל כך הרבה כתוב בפרק על דוד, וזו הזדמנות נהדרת לעסוק במיומנות של אפיין דמות. לאחר שהתלמידים יאספו מה שכתוב בפרק, ונוסיף את מה שאנו יודעים מפרק טז, נערוך מיון לתכונות חיצוניות ופנימיות, ומה ניתן ללמוד מכך. את הדף במחברת נשאיר - כדף מסומן, שאלינו נוסיף עוד ועוד תכונות של דוד המלך ככל שנתקדם בספר. פרק של השראה סיפור הקרב של דוד וגלית הוא מן המפורסמים בדברי ימי עולם, ושימש מקור השראה למנהיגים ולצבאות. הפער הפיסי בין דוד וגלית הוא פער עצום, ואי אפשר להתגבר עליו בשום צורה נראית לעין. אך דוד הופך את היוצרות. הוא מצהיר כי יחסי הכוחות אינם תמיד כפי שנראה לעין. זו שאלה של אמונה. "כי לא בקרב ובחנית יהושיע ה' כי לה' המלחמה". גם הביטוי 'מערכות ישראל' שאנו משתמשים בו ביום הזיכרון בדורנו, לקוח מדברי דוד לגלית. לאחר מלחמת ששת הימים, אשר היה נצחון מזהיר של צבא קטן על אויב עצום, הופיעו בעיתונות הישראלית קריקטורות רבות הלוקחות מסיפור הקרב בעמק האלה. חלקן ניתן למצוא באתר של המוזיאון הישראלי לקריקטורה. בן מי זה העלם? הכתוב מתאר דו-שיח אשר מתנהל בשעה שדוד יוצא לכיוון גלית. שאול שואל את אבנר: "בן מי זה הנער?" ואבנר איננו יודע. בסיום הקרב שואל שוב את דוד: "בן מי אתה הנער?" ודוד משיב: "בן עבדך ישי בית הלחמי". תיאור זה מעורר תמיהה רבה, והלא דוד כבר היה מנגן לפני שאול, והוא הכירו? נביא כאן את דברי חז"ל, המובאים ברש"י, ששאלתו של שאול לא היתה מי הנער, אלא <u>בן</u> מי הוא, כלומר – מהו ייחוסו ומשפחתו. כל עוד דוד היה עלם רגיל לא נדרש שאול לשאלה זו, אולם משראה את דוד מפגין מנהיגות וגבורה ומוביל את עם ישראל במערכה, החל לתהות על ייחוסו: "וכי לא היה מכירו, והלא כתיב ויאהבהו מאד ויהי לו נושא כליו? אלא ראהו מתנהג בטכסיס מלכות, אמר שאול: אם בא ממשפחת פרץ, מלך יהיה, שהמלך פורץ גדר לעשות לו דרך ואין ממחין בידו, ואם ממשפחת זרח בא (רק) חשוב יהיה"
		דוד ובית שאול ניתן להשוות בין תיאור יחסיו של דוד עם בני משפחת שאול. בעוד שאול עוין אותו, יונתן ומיכל אוהבים אותו. מרב מיועדת לו אך לבסוף לא נישאת לו, ומיכל נישאת לו. יחסו של שאול לדוד מסכת היחסים של שאול ודוד מורכבת מאד, ותיאור התנהגותו של שאול מעורר

המלחמה"

ו-יד: שאל עוין את דוד: משעה שדוד גבר על גלית חל מפנה ביחסו של שאל אליו - "וַיְהִי שָׁאוּל עֹנִין אֶת דָּוִד מֵהַיּוֹם הַהוּא וְהָלָאָה"; ולמחרת שובם משדה הקרב בעוד "דָּוִד מִגֵּן בְּיָדוֹ כִּיּוֹם בָּיּוֹם" שרתה על שאל "רוח רָעָה" והוא ניסה לפגוע בדוד - "וַיִּטֹּל שָׁאוּל אֶת הַחֲנִית וַיֹּאמֶר אֲכָה בְּדָוִד וּבִקְרִי, וַיִּסֹּב דָּוִד מִפָּנָיו. פְּעָמַיִם"; שאל מעביר את דוד מהיותו נשא כלים ומגן, וממנהו לתפקיד צבאי - "שֶׁר אֶלְף". דוד מצליח מאד בתפקיד זה ורוכש את אהדת העם.

טו-כט: דוד נעשה חתן למלך: מרב - תחילה מציע שאל לדוד את ביתו הגדולה, מרב, ומתנה את הנישואין בכך שדוד ילחם כנגד גדודי פלשתים. אולם דוד מסרב בענווה, ובפועל כאשר הגיע הזמן המיועד נתן שאל את מרב לאיש אחר, "לְעֶדְרִיָּאל הַמַּחְלִיתִי". מיכל – מיכל, ביתו הצעירה יותר, אוהבת את דוד, ושאל שב ומציע אותה לדוד ובתנאי כי דוד יהרוג 100 מלוחמי פלישתים המצרים לישראל, וקיווה שדוד יפול בקרב - "וְהָיָה לוֹ לְמוֹקֵשׁ וְהָיָה בּוֹ יָד פְּלִישְׁתִּים" אך דוד מצליח במשימה מעל ומעבר והורג 200 לוחמים פלישתים; שאל נותן את מיכל לדוד ומבין כי רוח ה' עם דוד, וטינתו כלפי דוד גוברת.

א-ו: יהונתן מפיס את שאל: שאל מגלה ל"כָּל עֶבְדָּיו" את איבתו לדוד ואת רצונו להמיתו, אך יהונתן אשר "הִפֵּץ בְּדָוִד, מֵאֲדָם" מדבר על לב אביו דברי פיוס: "אַל יִחְטָא הַמֶּלֶךְ בְּעֶבְדּוֹ בְּדָוִד, כִּי לֹא חָטָא לָךְ וְכִי מַעֲשֵׂיו טוֹב לָךְ מֵאֲדָם...וְלָמָּה תִּחְטָא בְּדָם נָקִי לְהַמִּית אֶת דָּוִד חֲנָם?"; שאל מתפייס, נשבע כי לא יאונה לדוד רע, ומשיב אותו לפניו "כְּאֶתְמוֹל שְׁלֹשׁוֹם".

קושי ומבוכה. כדאי לשים לב לשני דברים כלליים בהוראת הפרקים הללו: 1. כבר למדנו בפרק טז כי משעה שנמשח דוד צלחה עליו רוח ה' הראויה למנהיגות – "וַתִּצְלַח רוּחַ ה' אֶל דָּוִד מֵהַיּוֹם הַהוּא וַמָּעֵלָה", ובמקביל "...וְרוּחַ ה' סָרָה מֵעַם שָׁאוּל וּבָעִתָּתוֹ רוּחַ רָעָה מֵאֵת ה'" (טז, יג-יד). כיון שנדחה שאל ממלכותו לוותה דחיה זו בנפילה רוחנית וב"רוח רעה", ורוח זו מטה את ליבו לעוינות ואיבה כלפי דוד. עוד נראה כיצד מעת לעת שאל מכיר בטעותיותיו, ומצטער מאד על יחסו העוין לדוד. 2. פרקים אלו מזמנים הזדמנות להתבונן על ההתרחשות דווקא מהזווית ההפוכה, וללמוד ממנה לקח: כיצד דוד מתייחס לשאול! הנה, למרות שדוד כבר נמשח למלוכה, ועל אף שגבר בקרב על גלית, הוא אינו דוחק את שאל ממלכותו אלא שב לשרת את שאל, ומתייחס אליו בכל הכבוד הראוי למלך ישראל. וגם כאשר באה על שאל הרוח הרעה והוא רודף ומסכן את דוד, דוד אינו נלחם בו ואינו משיב לו רעה, אלא ממשיך לכבד את אותו, ולנהוג באצילות ובענווה. זוהי התנהגות מופלאה המאפיינת את דוד, ולימים גם את הנהגתו.

חידת התמצאות אפשר לשאול את התלמידים היכן עוד במקרא מצינו סיפור דומה על סיפור נישואין של דמות מרכזית שבה מעורבות שתי אחיות. התשובה כמובן היא נישואי יעקב לרחל וללאה. גם שם הוצעה תחילה הבכירה, ולבסוף ניתנה הצעירה. יש גם הבדלים והמורה יראה לנכון מהי רמת הפירוט של ההשוואה.

הדמויות בפרק במהלך הפרק מתוארות חמש דמויות, וכולן מעורבות באותו הענין – ברדיפה של שאל אחר דוד: תחילה מציל יהונתן את דוד, לאחר מכן ממלט דוד את עצמו, לאחר מכן מיכל מצילה אותו ולבסוף שמואל מגן עליו. ניתן לבקש מהתלמידים, מראש, לקרוא את הפרק ולרשום מה חלקה של כל דמות. צורה זו של הצגת הפרק ממחישה מספר דברים: 1. הנחישות של שאל לפגוע בדוד שעולה מדרגה, ועל אף הפיוס של יהונתן, והשבועה שנשבע, מתאמץ לרדוף אחרי דוד ואינו מניח לו 2. אל מול זה עומדת ההצלה של דוד. אלמלי שרשרת מיוחדת של פרטים אשר התרחשו בזה אחר זה היה מוצא את מותו 3. ניתן לעמוד על חלקה של כל דמות, ולהשוות בין האופנים השונים שבהן ניצל בכל פעם.

	פרק יט	ז-ט: דוד נמלט מפני שאול: במקביל להצלחת דוד במלחמות, שוב שורה על שאול רוח רעה – "וַיִּבְקֶשׁ שְׁאוּל לַהֲכֹת בַּחֲנִית, בְּדֹד וּבְקִיר... וְדָוִד נָס וַיִּמָּלֵט, בְּלִילָהּ הַזֹּאת". יא-יח: מיכל ממלטת את דוד: שאול שולח את אנשיו אחרי דוד "לְשָׂמוֹ, וְלִהְיוֹתָם בְּבֶקֶר"; אך מיכל ממלטת אותו: היא מורידה את דוד מהחלון, מניחה במיטתו "תְּרָפִים" ו"כְּבִיר עֲזִים" מכוסים בבגד, ומפיצה כי הוא חולה; כאשר שאול מצווה על שומריו להביא אליו את דוד החולה, מתגלה ההטעיה, ושאל נוזף במיכל: "לָמָּה כָּכָה רַמִּיתִנִּי?! וְתִשְׁלַחִי אֶת אִיבִי, וַיִּמָּלֵט"? מיכל טוענת כי דוד איים עליה: "הוא אמר אלי שְׁלַחֲנִי לָמָּה אֶמִיתֶךָ", דוד נמלט אל שמואל. כ-כד: שאול ממשיך לבקש את דוד ושולח שליחים לרמה, שם יושבים שמואל ודוד. בראות המשלחת את שמואל ונביאיו שורה עליהם רוח נבואה, וכך גם על המשלחת השניה והשלישית, עד אשר שאול בעצמו מגיע לרמה וגם הוא מתנבא, ובעוצמה מיוחדת, ודבר נבואתו הפתאומית והלא צפויה הפכה למשל בישראל – "הֲגַם שְׁאוּל בְּנָבִיאִים?"
דוד יוצא מבית המלך	פרק כ	מהשהות בניות אצל שמואל בורח דוד ליונתן ומתאונן בפניו על כי אביו מבקש את נפשו; יונתן ודוד חלוקים עד כמה שאול נחוש להרוג את דוד והם מבקשים לבדוק זאת, שלא בנוכחות דוד. <u>התכנון:</u> המבחן הוא: כיצד יגיב שאול להעדרו של דוד מסעודת החודש בבית המלך, בתואנה שהלך לסעודת זבח עם משפחתו בבית לחם. אם יקבל שאול את הדברים, סימן שדוד אינו בסכנה, אך אם יחרה אפו, הרי שגמר אומר להרוג את דוד.
פרק כ עוסק בברית הגדולה שבין דוד ליהונתן. שבאה על רקע בחינה עד כמה ממשית כוונתו של שאול להרוג את דוד. זהו פרק ארוך ומורכב ואנו ממליצים כי המורה יספר אותו בקצרה, תוך קריאת מספר פסוקים מרכזיים בלבד.		
אפשרות נוספת היא כי המורה יספר בקצרה בלשונו את התכנון של המבחן, עד פסוק כג, ורק מפסוק כג לקרוא עם התלמידים תוך שימת לב איזו מבין שתי האפשרויות התממשה.		
עולם ההפטרות "וַיֹּאמֶר לוֹ יְהוֹנָתָן מִחָר חֹדֶשׁ" מצלצל מוכר למי שנמצא, ומקשיב, בשעת ההפטרה בבית		

יהונתן אף קובע סימן כיצד יוכל להעביר את התשובה מבלי שדוד ייאלץ להיחשף: יהונתן יצא עם נערו לירות בחיצים, והנער ילקט אותם להשיבם, וזה הסימן: אם יאמר יהונתן לנער את המילים: "הִנֵּה הַחֲצִים מִמֶּךָ וְהִנֵּה, קָחֵנּוּ וְבֹאָה" - שלום לדוד, ואם יאמר: "הִנֵּה הַחֲצִים מִמֶּךָ וְהִלֵּאָה" – על דוד ללכת מהארמון כי כלתה אליו הרעה מעם שאול.

המבטן: למעשה, הגיב שאול בחריפות קשה על היעדרו של דוד באישור יהונתן: "וַיֵּחֶר אֶף שְׁאוּל בִּיהוֹנָתָן וַיֹּאמֶר לוֹ בֶּן נָעֻת הַמְּרֻדוֹת! הֲלוֹא יָדַעְתִּי כִּי בָחַר אֶתָּה לְבֶן יִשִּׁי...וְעַתָּה שְׁלַח וְקַח אֹתוֹ אֵלַי כִּי בֶן מָוֶת הוּא!" וכאשר מנסה יהונתן להגן על דוד בדברים מטיל עליו שאול את חניתו בכעסו.

ההודעה והפרידה: על פי הסימן המוקדם, בעת יריית החיצים מכווין יהונתן את הנער במילים: "הֲלוֹא הַחֲצִי מִמֶּךָ וְהִלֵּאָה", אך בטרם יצא דוד לדרכו משלח יהונתן את נערו ונשאר להיפרד מדוד בבכי, בברכה ובברית: "וַיֹּאמֶר יְהוֹנָתָן לְדָוִד לֵךְ לְשָׁלוֹם! אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְנוּ שְׁנֵינוּ אֲנַחְנוּ, בְּשֵׁם ה' לֵאמֹר ה' יִהְיֶה בֵּינִי וּבֵינְךָ וּבֵין זֶרְעִי וּבֵין זֶרְעֶךָ עַד עוֹלָם"; דוד הנרדף יוצא מארמון שאול ומתחיל בסדרת נדודים.

הכנסת. הפטרת "מחר חודש" נקראת בכל פעם שראש חודש יוצא ביום ראשון, וממילא השבת היא ערב ראש חודש. במקרה כזה מחליפה הפטרת "מחר חודש" את ההפטרה הרגילה של הפרשה. בדומה לכך, אם ראש חודש עצמו יחול בשבת יקראו את הפטרת "השמים כסאי" בספר ישעיה, ולא את ההפטרה הרגילה. כדאי לנצל את ההזדמנות ולהסביר לתלמידים את המושג: "הפטרה", מנהג קדום בכל קהילות ישראל, שאחרי הקריאה בתורה מפטירים, כלומר מסיימים, בקריאת פרשיה מספרי הנביאים שיש לה קשר לנאמר בפרשה, או למועד בו נמצאים. נהוג שהעולה אחרון לתורה קורא את ההפטרה ולכן העליה נקראת "עליית מפטיר". מנהג ידוע הוא עליית נער הבר מצוה לתורה בעליית "מפטיר", וקריאת ההפטרה.